

Ulay, 2/79, 8/74-2013, dnevnik, digitale tekensprentjes op barstpapier, elk 60 x 60 cm, Collectie Rabobank, Utrecht

ULAY OVER ULAY

Er zijn weinig kunstenaars die zulk gedurfd werk zijn blijven maken als Ulay (1943-2020). Vanaf het begin van zijn kunstenaarschap tot het einde is hij blijven experimenteren in werk dat hemzelf en zijn verhouding tot de wereld op allerlei manieren ondervroeg. Het Stedelijk Museum in Amsterdam wijdt deze winter een groot overzicht aan zijn werk. Wij nodigden Timea Andrea Lelik uit hem te portretteren aan de hand van zijn interviews wat heeft geleid tot een inzichtelijk en verrassend levendig gesprek.

Door Timea Andrea Lelik

IDENTITEIT DOOR CONSTANTE VERANDERING

*'Mijn hele artistieke praktijk is geworteld
in de overtuiging dat kunst
het vermogen heeft om bij te dragen aan het leven'*

In de paar jaar dat ik de kans had om met Ulay (pseudoniem van Frank Uwe Laysiepen, 1943-2020) te werken aan zijn monografie *Whispers: Ulay on Ulay* (2014) kwam Ulays veelzijdige oeuvre op me over als een weerspiegeling van zijn levensfilosofie, die diepgeworteld lag in zijn eigen ervaring. In het geval van Ulay was zijn doorlopende onderzoek naar een persoonlijke en relationele identiteit niet het gevolg van zijn werk als kunstenaar, maar juist andersom: zijn persoonlijke existentiële vragen leidden hem naar de kunst. Aanvankelijk gebruikte Ulay zijn eigen lichaam in die speurtocht, later richtte hij zich meer op anderen. In 1974 liet hij zijn eigen bidprentje drukken om zijn dood als enkelvoudig persoon aan te kondigen: *Ulay* *1943 + 1974 *Mein Abschied als einzige Person*. Op hetzelfde moment kondigde hij zijn toegewijde samenwerking met anderen aan, waaronder die met Marina Abramovic'. Na hun scheiding ging hij vaker de samenwerking aan met zijn publiek, en werd de bijdrage van het publiek soms het kunstwerk.

Fotografie werd Ulays 'tweede huid', zoals Prits Gierstberg het stelde, dankzij zijn polaroids, waar hij vervolgens iets mee deed, zoals hij zijn gezicht ook beschilderde en opmaakte. Hi begon zelfs met het medium samen te vallen in wat hij 'performatieve fotografie' noemde: performen voor de camera, maar ook in de camera, in een levensgrote polaroidcamera. Terwijl Ulay nooit een *signature artist* is geweest, die altijd maar naar het verleden kijkt, is zijn werk consistent geweest op vele niveaus, van zijn formele benaderingen en de thema's die hij onderzocht, tot zijn toewijding aan humanitaire doelen. Hij verzette zich vurig tegen het idee van het 'volledig ontdekt' worden als kunstenaar, mede omdat hij van mening was dat geen mens ooit volledig te begrijpen is door anderen, maar ook omwille van zijn algemene houding ten aanzien van kunst en leven, waarin persoonlijke introspectie centraal stond en niet het geven van een eenvoudige uitleg.

Ulay was een geweldige gesprekspartner; hij stond er altijd voor open om een onderwerp te bespreken met wie dan ook. Hoewel het helaas onmogelijk is om opnieuw persoonlijk met Ulay te praten, leent dit interview fragmenten uit eerder gepubliceerd materiaal waarin Ulay over zijn leven en werk sprak. Zijn antwoorden zijn in hun oorspronkelijke vorm gebleven, maar de vragen zijn herschreven, om er een beter lopend verhaal van te maken en hem terug in het centrum van de aandacht te plaatsen.